

Haridusministeeriumi Teataja

AMETLIK AJAKIRI.

Ilmub tarviduse järgi, umbes 20 vihikut aastas. Toimetuse asukoht ja aadress:
Tallinn, Haridusministeerium (Tõnismägi 11). Telefon 453-49.

Nr. 12.	12. septembril 1936.	Nr. 12.
----------------	-----------------------------	----------------

Haridusmin. koolivalitsuse 1936. a. 5. septembri korraldus nr. 31172 õppekavade kohta.

Haridusmin. koolivalitsuse ja kutseoskuse osakonna 1936. a. 3. septembri ringkiri nr. 31137 koolijuhatajate ülesannete asjas õppe- ja käsitustöö korraldamise ja järelevalve alal.

Haridusmin. koolivalitsuse ja kutseoskuse osakonna 1936. a. 3. septembri ringkiri nr. 31138 kooli kasvatusliku külje tõstmise asjas.

Haridusmin. koolivalitsuse ja kutseoskuse osakonna 1936. a. 3. septembri ringkiri nr. 31139 ametikohast ärasõidu ja ministeeriumi võimude poole pöördumise asjas.

Täiendus Haridusministeeriumi poolt algkoolidele tarvitamiseks lubatud õpperaamatute nimestikule.

AMETLIK OSA.

Haridusministeeriumi Koolivalitsuse 1936 a. 5. septembri korraldus nr. 31172 keskkoolide juhatajaile ja õppenõukogudele õppekavade kohta.

Oma 1936 a. 29. veebruari korralduse nr. 32970 täiendamiseks ja osaliseks muutmiseks HM Koolivalitsus teatab järgmist:

Neis keskkooli kolmandais klassides, mis komplekteeriti algkooli lõpetanuist ja millede õpilased seega pole läbi võtnud keskkooli I ja II klassi kursust, tuleb õppekavade käsitlemisel kuni kolmeklassiliste keskkoolide alaliste kavade maksmapanemiseni toimida järgmiselt:

1. Emakeeles, algebras, loodusteaduses, maateaduses ja riigikaitseõpetuses tuleb käia 29. 2. 36 korralduse nr. 32970 p.p. 1—4 ja 6 III klassi kohta antud juhtnõuete järgi.

2. Esimeses võõrkeeles tuleb taotleda keskkooli esimesele võõrkeelele seatud eesmärgi, püüdes anda õpilastele umbes tuhandevokaabiline sõnavara.

3. Ajaloos tuleb läbi võtta keskkooli I ja II klassi kursused, kohaldatult ühele õppeaastale.

4. Muis õppeaineis on juhtnõueteks kehtivad keskkooli õppekavad.

Haridusminister A. Jaakson.

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.

Haridusministeeriumi Koolivalitsuse ja Kutseoskuse osakonna 1936 a. 3. septembri ringkiri nr. 31137 maa- ning linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurvalitsustele, koolinõunikudele ja koolide juhatajaile koolijuhatajate ülesannete asjas õppe- ja kasvatustöö korraldamise ja järelevalve alal.

Möödunud aastal ja ka varem on ette tulnud juhtumeid, kus koolijuhatajad ei ole olnud küllalt teadlikud oma ülesannetest õppe- ja kasvatustöö korraldamise ja selle järelevalve alal neile usaldatud koolis, mille tulemuseks on olnud arusaamatused õpetajatega ja õpilastega. Et eeloleval kooliaastal ja tulevikus vältida sääraseid arusaamatusi, siis teatab Haridusministeerium täitmiseks järgmist.

1. Koolijuhataja on temale usaldatud koolis alatise järelevalve teostaja. Sellisena ta külastab ja jälgib õppetunde, kontrollib õppe- ja töökavade täitmist õpetajate poolt, jälgib kirjalikkude tööde korrektoori hoolsust, tööde õigeaegset tagastamist ja kõigi kasvatuslikkude ülesannete järjekindlat täitmist õpetajate poolt. Tarbekorral koolijuhataja instrueerib õpetajaid ja annab neile vajalikke juhatusi.

2. Korratuste puhul koolijuhataja kasutab kõiki seadustega temale lubatud abinõusid korratuste tekitajate või halva töö tegijate õpetajate vastu: annab õpetajaile tarvilikke juhatusi, nõuab puuduste kõrvaldamist, teeb õpetajaile korratuste või puuduste puhul märkusi ja hoiatusi. Kui koolijuhataja käsutuses olevaist abinõudest ei piisa, siis koolijuhataja on kohustatud pöörduma koolinõuniku või haridusnõuniku poole tarvilikkude juhtnõuete saamiseks.

3. Kui õpetajal leidub puudusi, nagu saamatus distsipliini alalhoidmises, hooletus kasvataja kohuste täitmisel, lohakus j.m., mis kooli revideerimisel koolinõunikule või haridusnõunikule, kes paratamatult viibib koolis lühiajaliselt, võib jääda märkamata, ja need puudused on ilmsiks tulnud korduvalt ning p. 2 loetletud abinõud ei ole annud soovitavaid tagajärgi, siis on koolijuhataja kohustatud nendest puudustest teatama vastavale koolinõunikule või haridusnõunikule. Seega ei ole kuidagi lubatav, et koolijuhataja temale alluva õpetaja puudusi varjab või püüab hea attestatsiooni abil saavutada niisuguse õpetaja määramist teise kooli.

4. Koolijuhatajal tuleb valvata selle järele, et õppejõud ei killustaks oma tööjõudu mitmesuguste kõrval-, õppe- ja kasvatustöösse mittepjuutuvate, kohustuste ja ülesannetega. Kui kõrvaltöö takistab õppejõu ametikohuste täitmist või riivab õpetajaameti väärilist lugupidamist, tuleb koolijuhatajal sellest teatada koolivalitsusele vastavate sammude astumiseks. Õp. teen. seaduse § 81 korras. Ka tuleb koolijuhatajal valvata, et õpetajad mureteksid Haridusministeeriumi load säärase kõrvaltöö jaoks, milleks nimetatud seaduse järgi on tarvilik ministeeriumi luba.

5. Koolijuhatajal tuleb kõigiti ja suurimal määral kanda hoolt selle eest, et õppe- ja kasvatustöö temale usaldatud koolis oleks koos-

kõlastatud kõigi õppejõudude vahel. Seepärast tuleb kõigilt õppejõududelt õppeaasta algul nõuda töökavade esitamist ja need kavad läbi arutada ja kooskõlastada õppenõukogus. Seejuures tuleb määrata kindlad tähtajad vastavate aruannete esitamiseks õppenõukogu poolt heakskiidetud töökavade täitmise kohta ja need aruanded omakord läbi arutada õppenõukogus edaspidise õppe- ja kasvatustöö ühtlustamiseks.

Haridusminister A. Jaakson.

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.

Kutseoskuse osakonna direktor V. Päts.

Haridusministeeriumi Koolivalitsuse ja Kutseoskuse osakonna 1936 a. 3. septembri ringkiri nr. 31138 maa- ning linna-koolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurivalitsustele, koolinõunikkudele ja koolide juhatajaile kooli kasvatustöö külje tõstmise asjas.

Kultuurinimese tähtsamaid omadusi on korralikkus ja viisakus. See ilmneb kõiges tema olemises — ta riietuses, käitumises ja kaaskodanikkude kohtlemises. Iga inimene, kes on korralik ja viisakas, mõjub ümbruskonnale kasvatavalt, olles kaaskodanikkudele eeskujuks, ja soodustab läbikäimist inimeste vahel.

Viisakust ja korralikkust tuleb sisendada inimesele maast-madalast kasvatusel teel ja koolil kui kasvatusasutusel on siin täita tähtis ülesanne. Ei saa jätta tunnustamata ka suuri tulemusi, mis meie kooli kasvatusel alal on juba saavutanud, kuid paraku õpilaste hulgas, samuti ka koolist lahkunud noorte juures võib veel tihti näha asju, mis ei anna hääd tunnistust nende kasvatusel. Nii on õpilaste, eriti poiste riietus sagedasti lohakas ja korratu, mütsid auklikud ja rebenenud, jalatsid puhastamata ja seda isegi keskkoolides. Koolis õpetajale vastates ei seista korralikult püsti, ei vaadata küsijale otsa, unustatakse teretamast, tänamast ja muid ühiselu kaunistavaid kombeid täitmast. Kui mõni võõras satub vahetunnis kooli, peab ta endale tihti teed murdma läbi tihedalt liikuva õpilaste voolu ja seejuures leidub harva õpilane, kes tähelepanelikult pakub ennast abivalminna teejuhiks. Meil maal on mõnel pool säilinud ilus komme — teretada vastutulijaid või soovida jõudu töötajale, kuid lapsed teel kooli tulles või koolist koju minnes unustavad tihti ka selle, mis mõjub vanematele inimestele võõrastavalt ja annab põhjust etteheidetele kooli kasvatuslikule küljele. Kooliteel on ette tulnud ka ulakusi, kus õpilased teevad üksteisele haiget, poisid loobivad kividega ja tülitavad möödaminejaid või -sõitjaid. Need ja mitmed teised sarnased nähted peavad koolielust kaduma ja õpilane ning koolist lahkunud noor peab oma käitumiselt ja välisuselt muutuma täiel määral kultuurinimeseks, saama isegi eeskujuks vanematele, kes on üles kasvanud pahemates ja raskemates tingimustes ja kellel puudus võimalus saada kooliharidust ja kasvatust sel määral, kui see on võimaldatud kasvavale noorsoole Eesti Vabariigis.

Kuna õpetaja peab olema ja on elavaks eeskujuks õpilastele, siis peab ka õpetaja ise olema korralik ja viisakas. Tihti aga kahjuks ei näe seda sugugi. Analüüsides lähemalt õpilaste käitumise puudusi, eriti õpilaste poolt avaldatud ebaviisakust õpetaja vastu, selgub, et õpetaja ise oma taktivaese ja ebakasvatuse suhtumisega on annud põhjust õpilasele ebaviisakuse avaldamiseks, ja tavaliselt niisugusel juhul õpilasele määratud karistus ei suuda mõjuda pedagoogiliselt.

Kõigi ülaltoodule tähelepanu juhtides, palub Haridusministeerium koolijuhatajaid ja õpetajaid pühendada võitlusele puudustega kasvatustlikul alal suurimat hoolt. Seades ennast õpilastele eeskujuks ja olles selleks ka arvustatamatult, tuleb õpilastelt viisakust ja korralikkust nõuda alati ja järjekindlalt, harjutades neid selles, nii et neil tekiks tarvidus olla alati korralik riietuselt ja käitumiselt ning julge viisakuses.

Haridusminister A. Jaakson.

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.

Kutseoskuse osakonna direktor V. Päts.

Haridusministeeriumi Koolivalitsuse ja Kutseoskuse osakonna 1936 a. 3. septembri ringkiri nr. 31139 maa- ning linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurvalitsustele ja koolide juhatajaile ametikohast ärasõidu ja ministeeriumi võimude poole pöördumise asjas.

Õppejõudude teenistuse seaduse § 64 põhjal võib õppeasutise juhataja lahkuda oma teenistuskohalt — riigikoolides ministeeriumi vastava valitsuse või osakonna loal ja teistes koolides kohaliku koolivalitsuse loal. Tihti aga tuleb ette, et koolijuhatajad ilmuvad ministeeriumi kohalikule koolivalitsusele oma ärasõidust isegi teatamata, rääkimata seaduses ettenähtud loa nõutamisest. Ilmudes Tallinna hakkavad nad õiendama ametialajärgi asju mööda minnes kohalikust koolivalitsusest, pöördudes tihtipeale otse Ministri mõnikord isegi Riigivanema poole, rikkudes seega teenistusliku subordinatsiooni nõudeid ja tuues segadusi asjaajamise seaduslikku käiku.

Tunnustades säärased nähted lubamatuks, teeb Haridusministeerium nende vältimiseks tulevikus järgmised korraldused.

1. Koolijuhatajad peavad enne ärasõitu oma teenistuskohalt nõutama vastava loa, mille saamine erakorralistel juhtudel võib toimuda telefoniteel, ja kui koolijuhatajal on vaja seejuures pöörduda ametiasjas ministeeriumivõimude poole, siis ka kohaliku koolivalitsuse sellekohase nõusoleku. Ärasõidu luba, samuti ka nõusolek pöördumiseks ministeeriumivõimude poole võib olla suuline.

2. Koolijuhatajad võivad ametiasjas pöörduda otse Haridusministri või Haridusministri abi poole ainult juhul, kui nad on selleks saanud vastava valitsuse või osakonna direktori nõusoleku.

3. Riigivanema või Vabariigi teiste kõrgema võimu esindajate poole pöördumiseks ametiasjas peab koolijuhataja nõutama Haridusministri loa.

Kõik ülaltoodud eeskirjad on maksvad ka õpetajate kohta, kusjuures loa ja nõusoleku saamise esimeseks instantsiks on koolijuhataja, ainult selle vahega, et ärasõiduks õppetöövaheajal ei tarvitse õpetajal nõutada luba juhtudel, kus seda ei nõua Õp. teen. seaduse § 64 eeskirjad.

Haridusminister A. Jaakson.

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.

Kutseoskuse osakonna direktor V. Päts.

Täiendus Haridusministeeriumi poolt algkoolidele tarvitamiseks lubatud õpperaamatute nimestikule.

Haridusministeeriumi poolt algkoolidele tarvitamiseks lubatud õpperaamatute nimestik (HSM T 1 ja 6 — 1932, 10 ja 12 — 1933, 12 — 1934, 12 ja 16 — 1935) täiendatakse järgmiste raamatutega.

Eesti keel emakeelena.

1. **Altoa, V. — Rajamaa, H.** Emakeele-lugemik algkoolidele. 2 õppeaasta. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
2. **Altoa, V. — Rajamaa, H.** Emakeele-lugemik algkoolidele. 3 õppeaasta. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
3. **Altoa, V. — Rajamaa, H.** Emakeele-lugemik algkoolidele. 4 õppeaasta. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
4. **Altoa, V. — Rajamaa, H.** Emakeele-lugemik algkoolidele. 5 õppeaasta, 2 trükk. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.

Eesti keel riigikeelena.

5. **Anisimov, A. — Mikkel, E. — Nurmik, M.** Eesti keel vene õppekeelega algkoolidele I. Vene Õpetajate Keskliidu kirjastus 1935.
6. **Anisimov, A. — Mikkel, E. — Nurmik, M.** Eesti keel saksa ja rootsi õppekeelega algkoolidele I. Tallinn, K. k.-ü. „Töökool“ 1935.

Matemaatika.

7. **Brüller, Chr. — Brüller, H. — Pavelson, E. — Parts, P. — Unt, J. — Etverk, E.** Matemaatika vihik nr. 5 algkooli I—VI klassile. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1935.
8. **Brüller, Chr. — Brüller, H. — Pavelson, E. — Parts, P. — Unt, J. — Etverk, E.** Matemaatika vihik nr. 6 algkooli I—VI klassile. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1935.
9. **Brüller, Chr. — Brüller, H. — Pavelson, E. — Parts, P. — Unt, J. — Etverk, E.** Matemaatika vihik nr. 7 algkooli I—VI klassile. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
10. **Brüller, Chr. — Brüller, H. — Pavelson, E. — Parts, P. — Unt, J. — Etverk, E.** Matemaatika vihik nr. 8 algkooli I—VI klassile, Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.

11. **Brüller, Chr. — Brüller, H. — Pavelson, E. — Parts, P. — Unt, J. — Etverk, E.** Matemaatika vihik nr. 9 algkooli II—VI klassile. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
12. **Brüller, Chr. — Brüller, H. — Pavelson, E. — Parts, P. — Unt, J. — Etverk, E.** Matemaatika vihik nr. 10 algkooli II—VI klassile. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
13. **Brüller, Chr. — Brüller, H. — Pavelson, E. — Parts, P. — Unt, J. — Etverk, E.** Matemaatika vihik nr. 11 algkooli V ja VI klassile. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
14. **Brüller, Chr. — Brüller, H. — Pavelson, E. — Parts, P. — Unt, J. — Etverk, E.** Matemaatika vihik nr. 12 algkooli V ja VI klassile. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
15. **Брюллер, Хр. — Брюллер, Г. — Павельсон, Э. — Партс, П. — Уньт, И. — Этверк, Э.** Тетрадь по математике № 1 для I — IV класса начальной школы. Eesti keelest tõlkinud D. Seledets. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1935.
16. **Брюллер, Хр. — Брюллер, Г. — Павельсон, Э. — Партс, П. — Уньт, И. — Этверк, Э.** Тетрадь по математике № 2 для I — IV класса начальной школы. Eesti keelest tõlkinud D. Seledets. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1935.
17. **Брюллер, Хр. — Брюллер, Г. — Павельсон, Э. — Партс, П. — Уньт, И. — Этверк, Э.** Тетрадь по математике № 3 для I — IV класса начальной школы. Eesti keelest tõlkinud D. Seledets. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1935.
18. **Брюллер, Хр. — Брюллер, Г. — Павельсон, Э. — Партс, П. — Уньт, И. — Этверк, Э.** Тетрадь по математике № 4 для I — IV класса начальной школы. Eesti keelest tõlkinud D. Seledets. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1935.
19. **Брюллер, Хр. — Брюллер, Г. — Павельсон, Э. — Партс, П. — Уньт, И. — Этверк, Э.** Тетрадь по математике № 5 для I — IV класса начальной школы. Eesti keelest tõlkinud D. Seledets. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1935.
20. **Limberg, E.** Matemaatika-töövihk. 5 õppeaasta. 2 vihk: jõulust-kevadpühadeni. (XII—XX töönädal) Tallinn, K. k.-ü. „Töökool“ 1934.
21. **Limberg, E.** Matemaatika-töövihk. 5 õppeaasta. 3 vihk: XXI—XXX töönädal. Tallinn K. k.-ü. „Töökool“ 1935.
22. **Limberg, E.** Matemaatika-töövihk 6 õppeaasta. 2 vihk: XII—XX töönädal. Tallinn, K. k.-ü. „Töökool“ 1934.

23. **Limberg, E.** Matemaatika-töövihk 6 õppeaasta. 3 vihk. XXI—XXX töönal. Tallinn, K. k.-ü. „Töökool“ 1935.
24. Matemaatika vihk. Vihk IV. I—VI õppeaasta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1935.
25. Matemaatika vihk. Vihk V. I—VI õppeaasta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1935.
26. Matemaatika vihk. Vihk VI. I—VI õppeaasta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
27. Matemaatika vihk. Vihk VII. I—VI õppeaasta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
28. Matemaatika vihk. Vihk VIII. I—VI õppeaasta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
29. Matemaatika vihk. Vihk IX. I—VI õppeaasta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
30. Matemaatika vihk. Vihk X. I—VI õppeaasta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
31. Matemaatika vihk. Vihk XI. V ja VI õppeaasta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
32. Matemaatika vihk. Vihk XII. VI õppeaasta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
33. **Perandi, A.** Uutel teedel. Matemaatika tööraamat algkoolidele, II õppeaasta. Tartu, „Noor-Eesti“ 1936.

Maateadus.

34. **Algma, T.** Maateaduse töövihk ühes tööjuhatusetega algkooli IV õppeaastale. I ja II vihk. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
35. **Leht, A. — Martinson, E.** Algkooli maateadus I. Tartu, Kirjastus „Kool“ 1936.
36. **Leht, A. — Martinson, E.** Algkooli maateadus III, Tartu, Kirjastus „Kool“ 1936.

Ajalugu.

37. **Adamson, J.** Ajaloo-atlas algkoolidele. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
38. Ajaloo lugemik alg- ja keskkoolidele. Toimetaja J. Adamson. Tartu, K.-ü. „Loodus“.
- nr. 1. **L. Anvelt.** Egiptuse templeis ja hauakambreis. 1935.
- nr. 2. **L. Anvelt.** Igapäevasest tööst Vana-Egiptuses, 1935.
- nr. 3. **J. Adamson.** Olümpia pidustused Vana-Kreekas. 1935.
- nr. 4. **J. Adamson.** Kreeklaste sangarlik võitlus pärslastega. 1935.

- nr. 5. **L. Anvelt.** Keskaegne külaelu Lääne-Euroopas. 1936.
- nr. 6. **L. Freiberg.** Julius Caesar. 1936.
39. Eesti Ajaloo I köites avaldatud piltidest:
- 1) 29 juun. „Kiviaja küla“.
 - 2) 90 juun. „Sõjateele asumaa“. Muistsete eestlaste rōivastus ja varustus.
 - 3) 144 juun. „Saarlaste laevastik Koival“ Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1935.
40. **Prof. Moora, H.** Eesti muistse iseseisvuse-aja lõpul XIII saj. Kaart. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1936.

Usuõpetus.

41. **Dr. Martin Lutheri** Väike Katekismus 1529. E. E. L. K. Konsistooriumi väljaanne. Tallinn, E. E. L. K. Sisemisjoni seltsi kirjastus 1935.

Laulmine ja muusika.

42. **Marvet, V.** Mandoliini õpik. Tartu, V. Tammani kirjastus 1935.
43. **Päts, Riho.** Lemmiklaulik III. Algkooli III klassi lauluvara. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
44. **Päts, Riho.** Lemmiklaulik IV. Algkooli IV klassi lauluvara. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
45. **Päts, Riho.** Laulmisõpetuse töövihik. 3 õppeaasta. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
46. **Päts, Riho.** Laulmisõpetuse töövihik. 4 õppeaasta. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
47. **Päts, Riho.** Laulmisõpetuse töövihik. 5 õppeaasta. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.
48. **Вехновский, Н. и Анисимов, А.** Песни для начальных школ с русским языком обучения. Выпуски I — VIII. Vene õpetajate Keskliidu kirjastus, 1935 (Lubatud abiraamatuna õpetajaile).

Tallinnas, 10. septembril 1936. Nr. 31218.

Haridusministeeriumi Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.
Algkooliasjade abijuhataja J. Põldre.